ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

13. července 2004 *

Ve věci C-262/02,

Komise Evropských společenství, zastoupená H. van Lierem, jako zmocněncem, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalobkyně,

podporovaná

Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irska, zastoupeným K. Manjim, jako zmocněncem, ve spolupráci s K. Bealem, barrister,

vedlejším účastníkem,

proti

Francouzské republice, zastoupené G. de Bergues a R. Loosli-Surrans, jako zmocněnci,

žalované,

* Jednací jazyk: francouzština.

jejímž předmětem je určení, že Francouzská republika tím, že podmínila televizní vysílání sportovních událostí odehrávajících se na území jiných členských států francouzskými televizními stanicemi ve Francii předchozím odstraněním reklam na alkoholické nápoje, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z článku 59 Smlouvy o ES (nyní po změně článek 49 ES),

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení V. Skouris, předseda, P. Jann (zpravodaj), A. Rosas, C. Gulmann, J.-P. Puissochet a J. N. Cunha Rodrigues, předsedové senátů, R. Schintgen, S. von Bahr a R. Silva de Lapuerta, soudci,

generální advokát: A. Tizzano,
vedoucí soudní kanceláře: M. Múgica Arzamendi, vrchní rada,

s přihlédnutím ke zprávě k jednání,

po vyslechnutí řečí účastníků řízení na jednání konaném dne 25. listopadu 2003, v jehož průběhu byla Komise zastoupená H. van Lierem a W. Wilsem, jako zmocněnci, Francouzská republika G. de Bergues a R. Loosli-Surrans a Spojené království K. Manjim, ve spolupráci s P. Harrisem, barrister,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 11. března 2004,

vydává tento

Rozsudek

1 Návrhem doručeným kanceláři Soudního dvora dne 16. července 2002 Komise Evropských společenství podala žalobu na základě článku 226 ES, kterou se domáhá, aby bylo určeno, že Francouzská republika tím, že podmínila televizní vysílání sportovních událostí odehrávajících se na území jiných členských států francouzskými televizními stanicemi ve Francii předchozím odstraněním reklam na alkoholické nápoje, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z článku 59 Smlouvy o ES (nyní po změně článek 49 ES).

Právní rámec

Hmotněprávní předpisy

2 Zákon č. 91-32 ze dne 10. ledna 1991 o boji proti kouření a alkoholismu (Loi relative à la lutte contre le tabagisme et l'alcoolisme), nazývaný zákon „Evin" (JORF ze dne 12. ledna 1991, s. 615, dále jen „zákon Evin"), pozměnil zejména články L. 17 až L. 21 Code des débits de boissons (zákoník o provozovnách oprávněných k prodeji nápojů), které omezují reklamu na některé alkoholické nápoje, a to nápoje s hladinou alkoholu přesahující 1,2°.

3 Podle uvedených ustanovení je přímá nebo nepřímá televizní reklama na alkoholické nápoje zakázána a tento zákaz je opětovně uveden v článku 8 nařízení č. 92-280 ze dne 27. března 1992, které bylo přijato k provedení článku 27 zákona ze dne 30. září 1986 o svobodě sdělovacích prostředků a upravuje obecné zásady pro reklamu a sponzorství (JORF ze dne 28. března 1992, s. 4313).

4 Ostatní formy reklamy jsou naopak francouzskými právními předpisy povoleny. Připouští se tak například reklama na alkoholické nápoje v tisku, rádiu (vyjma určitých hodin) nebo na plakátech a informačních tabulích, včetně reklamních tabulí umístěných ve sportovních zařízeních atd.

5 Porušení zákona Evin je francouzským trestním právem kvalifikováno jako „délit" (přečin).

Procesněprávní předpisy

6 Podle čl. 42 prvního pododstavce zákona č. 86-1067 ze dne 30. září 1986 o svobodě sdělovacích prostředků, nazývaného „zákon Léotard" (JORF ze dne 1. října 1986, s. 11755), má Conseil supérieur de l'audiovisuel (rada pro rozhlasové a televizní vysílání, dále jen „CSA") povinnost dohlížet na uplatňování zákona Evin. V této souvislosti je CSA oprávněna vyzvat distributory televizních služeb, aby dodržovali své povinnosti a v případě, že tito distributoři nesplní jí stanovené požadavky, může jim uložit správní sankce. Krom toho CSA může předložit Procureur de la République (státnímu zástupci) všechny případy porušení, kterých se tito distributoři dopustili.

Prováděcí opatření

7 V roce 1995 vypracovaly francouzské orgány, tedy CSA, jakož i Ministerstvo mládeže a sportu a francouzské televizní stanice, kodex chování zveřejněný v *Bulletin officiel du ministère de la Jeunesse et des Sports*, který stanoví výklad pravidel zákona Evin, co se týče jejich použití na televizní přenosy sportovních událostí odehrávajících se v zahraničí (tj. přímé přenosy nebo přenosy ze záznamu), v jejichž průběhu je reklama na alkoholické nápoje viditelná, například na reklamních tabulích nebo na sportovních dresech, a které jsou v důsledku toho způsobilé obsahovat nepřímou televizní reklamu na alkoholické nápoje ve smyslu zmíněného zákona.

8 Tento kodex chování, aniž by byl právně závazný, stanoví, že pokud jde o mezistátní dvoustranné události odehrávající se v zahraničí, které jsou v kodexu označeny jako „další události", francouzští provozovatelé vysílání, jakož i všechny ostatní osoby podléhající francouzským právním předpisům (dále jen „francouzští provozovatelé vysílání"), kteří nekontrolují podmínky obrazových záběrů, musí užít dostupná opatření k zamezení zobrazení obchodního označení alkoholických nápojů v průběhu přenosu. Francouzský provozovatel vysílání tedy musí v okamžiku, kdy získá přenosová práva, informovat své zahraniční partnery o požadavcích francouzské právní úpravy a pravidlech stanovených uvedeným kodexem. Provozovatel vysílání musí rovněž zjistit u držitele přenosových práv, dle svých materiálních možností a před vysíláním sportovní události, jaké reklamy se budou nacházet v místě, kde se takováto událost bude odehrávat. Nakonec má tento provozovatel vysílání povinnost použít dostupné technické postupy takovým způsobem, aby bylo zabráněno zobrazení reklamních tabulí na alkoholické nápoje v televizi.

9 Jde-li naopak o mnohostranné mezinárodní události odehrávající se v zahraničí, francouzští provozovatelé vysílání nemohou být podezříváni ze spoluúčastenství ve vztahu k reklamám objevujícím se na obrazovce, když vysílají obrazový záznam, u něhož nekontrolují podmínky pořízení záběrů.

10 Kodex chování, ve znění vztahujícím se na projednávaný spor, vymezuje mnohostranné mezinárodní události jako události, „u nichž je obrazový záznam přenášen ve velkém počtu států a nelze jej považovat za zaměřený hlavně na francouzské diváky". Pokud jde o mezistátní dvoustranné události, tyto události jsou vymezeny jako „události jiné než události uvedené v předchozím případě, odehrávající se v zahraničí, kdy je přenos zaměřen zvláště na francouzské diváky".

11 Ze spisu vyplývá, že kromě vypracování kodexu chování CSA podnikla kroky vůči francouzským provozovatelům vysílání s cílem dosáhnout toho, aby požadovali odstranění reklamních tabulí vztahujících se k alkoholickým nápojům nebo aby se úplně vzdali přenosu dotyčné události. Zmíněný orgán došel přinejmenším v jednom případě až tak daleko, že se obrátil na státního zástupce, aby zahájil stíhání proti francouzskému provozovateli vysílání. Nicméně od přijetí zmíněného kodexu CSA zasáhla proti takovému provozovateli vysílání pouze jednou, a to v říjnu 1996.

Postup před zahájením soudního řízení

12 Komise poté, co umožnila Francouzské republice podat své připomínky, zaslala dne 21. listopadu 1996 tomuto členskému státu odůvodněné stanovisko uvádějící, že zákaz televizní reklamy na alkoholické nápoje prodávané ve Francii v rozsahu, v němž je dotčena nepřímá televizní reklama vyplývající z toho, že na obrazovce se zobrazí tabule, které jsou viditelné v průběhu přenosů mezistátních dvoustranných sportovních událostí odehrávajících se na území jiných členských států, se jí zdá být v rozporu s volným poskytováním služeb. Zmíněný členský stát byl mimoto vyzván, aby přijal opatření nezbytná k dosažení souladu s tímto stanoviskem ve lhůtě dvou měsíců od jeho obdržení.

13 Kontakty mezi Komisí a francouzskými orgány poté pokračovaly a francouzské orgány provedly různé úpravy kodexu chování.

14 Avšak vzhledem k tomu, že Komise shledala přetrvávající praktické potíže s použitím zákona Evin a úpravy navrhované francouzskými orgány nebyly dostatečné k jejich odstranění, rozhodla se podat tuto žalobu pro nesplnění povinnosti.

15 Usnesením předsedy Soudního dvora ze dne 3. prosince 2002 bylo povoleno, v souladu s čl. 37 prvním pododstavcem Statutu ES Soudního dvora a čl. 93 odst. 1 jednacího řádu, vedlejší účastenství Spojeného království Velké Británie a Severního Irska na podporu žalobních návrhů Komise.

K žalobě

16 Na podporu své žaloby se Komise dovolává jediného žalobního důvodu, vycházejícího z neslučitelnosti francouzských právních předpisů zakazujících televizní reklamu na alkoholické nápoje prodávané ve Francii v rozsahu, v němž je dotčena nepřímá televizní reklama vyplývající z toho, že na obrazovce se zobrazí tabule, které jsou viditelné v průběhu přenosů mezistátních dvoustranných sportovních událostí odehrávajících se na území jiných členských států (dále jen „režim televizní reklamy v hlavním řízení"), s článkem 59 Smlouvy.

Argumenty účastníků řízení

17 Komise a vláda Spojeného království uplatňují, že článek 59 Smlouvy brání francouzskému režimu televizní reklamy.

18 Zmíněný režim totiž obsahuje omezení volného poskytování reklamních služeb a služeb vysílání televizních programů.

19 Mimoto takový režim sice může být v zásadě odůvodněn důvody spočívajícími v ochraně veřejného zdraví, jak připouští čl. 56 odst. 1 Smlouvy o ES (nyní po změně čl. 46 odst. 1 ES) ve spojení s článkem 66 Smlouvy o ES (nyní článek 55 ES), je však nepřiměřený.

20 Francouzská vláda naopak tvrdí, že francouzský režim televizní reklamy není v rozporu s článkem 59 Smlouvy.

21 I když zmíněný režim obsahuje omezení ve smyslu článku 59 Smlouvy, je v každém případě odůvodněný ochranou veřejného zdraví a nezbytností zabránit obcházení příslušných právních předpisů. Mimoto francouzská vláda tvrdí, že takový režim je přiměřený ve vztahu ke sledovaným cílům.

Závěry Soudního dvora

22 Článek 59 Smlouvy vyžaduje odstranění jakéhokoliv omezení volného poskytování služeb, i když se toto omezení vztahuje bez rozlišení na národní poskytovatele i na poskytovatele z jiných členských států, pokud je způsobilé zakázat nebo jinak narušit činnost poskytovatele usazeného v jiném členském státě, ve kterém legálně poskytuje podobné služby (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 25. července 1991, Säger, C-76/90, Recueil, s. I-4221, bod 12, a ze dne 3. října 2000, Corsten, C-58/98, Recueil, s. I-7919, bod 33). Krom toho svobody poskytování služeb požívá jak poskytovatel, tak příjemce služeb (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 31. ledna 1984, Luisi a Carbone, 286/82 a 26/83, Recueil, s. 377, bod 16).

23 Volné poskytování služeb může však být, pokud neexistují harmonizační opatření práva Společenství, omezeno vnitrostátní právní úpravou odůvodněnou důvody uvedenými v čl. 56 odst. 1 Smlouvy ve spojení s článkem 66 Smlouvy nebo naléhavými důvody obecného zájmu (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 6. listopadu 2003, Gambelli a další, C-243/01, dosud nezveřejněn v Recueil, bod 60).

24 V této souvislosti přísluší členským státům, aby rozhodly o úrovni, v jaké chtějí zajistit ochranu veřejného zdraví, a o způsobu, jakým má být této úrovně dosaženo. Mohou tak činit ovšem pouze v mezích stanovených Smlouvou, zejména v souladu se zásadou přiměřenosti (viz rozsudek ze dne 25. července 1991, Aragonesa de Publicidad Exterior et Publivía, C-1/90 a C-176/90, Recueil, s. I-4151, bod 16), podle které přijatá opatření musí být způsobilá k zajištění dosažení cíle, který sledují, a nesmí jít nad rámec toho, co je nezbytné k jeho dosažení (viz zejména výše uvedený rozsudek Säger, bod 15; ze dne 23. listopadu 1999, Arblade a další, C-369/96 a C-376/96, Recueil, s. I-8453, bod 35; Corsten, uvedený výše, bod 39, a ze dne 22. ledna 2002, Canal Satélite Digital, C-390/99, Recueil, s. I-607, bod 33).

25 Ve věci v hlavním řízení, vzhledem k tomu, že v dané oblasti neexistují harmonizační opatření práva Společenství, je vhodné za účelem posouzení opodstatněnosti žalobního důvodu dovolávaného Komisí zabývat se postupně třemi body, a to existencí omezení ve smyslu článku 59 Smlouvy, možností odůvodnění francouzského režimu televizní reklamy v hlavním řízení, s ohledem na čl. 56 odst. 1 zmíněné Smlouvy ve spojení s článkem 66 této Smlouvy, a přiměřeností tohoto režimu.

26 V první řadě je třeba konstatovat, že francouzský režim televizní reklamy představuje omezení volného poskytování služeb ve smyslu článku 59 Smlouvy. Zmíněný režim totiž obsahuje jednak omezení volného poskytování reklamních služeb v tom, že vlastníci reklamních tabulí musí preventivně odmítnout veškerou reklamu na alkoholické nápoje, jakmile sportovní událost může být přenášena do Francie. Jednak tentýž režim brání poskytování služeb vysílání televizních programů. Francouzští provozovatelé vysílání musí odmítnout všechny přenosy sportovních událostí, v jejichž průběhu mohou být viditelné reklamní tabule s reklamou na alkoholické nápoje prodávané ve Francii. Krom toho organizátoři sportovních událostí odehrávajících se mimo Francii nemohou prodat přenosová práva francouzským provozovatelům vysílání, jakmile vysílání televizních programů věnovaných takovýmto událostem může obsahovat nepřímou televizní reklamu na zmíněné alkoholické nápoje.

27 V tomto ohledu nemůže být argumentace francouzské vlády za účelem zabránění kvalifikace zmíněného režimu jako „omezení" ve smyslu článku 59 Smlouvy přijata.

28 Ačkoli je pravda, že existují technické možnosti umožňující zakrýt obrazy, aby došlo k zakrytí cílenému pouze na tabule s reklamou na alkoholické nápoje, jejich použití

by s sebou neslo vysoké dodatečné náklady k tíži francouzských provozovatelů vysílání, jak ostatně na jednání připustila francouzská vláda.

29 Pokud jde o tvrzení, že francouzský režim televizní reklamy v hlavním řízení se týká bez diskriminace nejen alkoholických nápojů vyrobených ve Francii, ale také alkoholických nápojů jakéhokoliv původu, pokud jsou prodávány na francouzském území, stačí připomenout, že v rámci volného poskytování služeb může být v projednávaném případě relevantní pouze původ daných služeb.

30 Na druhém místě je třeba konstatovat, že francouzský režim televizní reklamy v hlavním řízení sleduje cíl týkající se ochrany veřejného zdraví ve smyslu čl. 56 odst. 1 Smlouvy, jak to vyjádřil generální advokát v bodě 69 svého stanoviska. Opatření omezující možnosti reklamy na alkoholické nápoje a zaměřující se tak na boj proti zneužívání alkoholu totiž odpovídají zájmu veřejného zdraví (viz rozsudek ze dne 10. července 1980, Komise *v.* Francie, 152/78, Recueil, s. 2299, bod 17; Aragonesa de Publicidad Exterior et Publivía, výše uvedený, bod 15, a ze dne 8. března 2001, Gourmet International Products, C-405/98, Recueil, s. I-1795, bod 27).

31 Na třetím místě je rovněž důležité konstatovat, že francouzský režim televizní reklamy v hlavním řízení je způsobilý zajistit dosažení cíle ochrany veřejného zdraví, který sleduje. Krom toho nejde nad rámec toho, co je nezbytné k dosažení takového cíle. Tento režim totiž omezuje situace, ve kterých lze reklamní tabule na

alkoholické nápoje vidět v televizi, a je tedy způsobilý omezit vysílání takovýchto reklamních sdělení, a tím snížit příležitosti, kdy jsou televizní diváci pobízeni ke konzumaci alkoholických nápojů.

32 V tomto ohledu nemohou být tvrzení Komise a vlády Spojeného království předložená za účelem prokázání nepřiměřenosti zmíněného režimu přijata.

33 Co se týče tvrzení, že francouzský režim televizní reklamy je nesoudržný, jelikož se vztahuje pouze na alkoholické nápoje s hladinou alkoholu přesahující 1,2°, týká se pouze televizní reklamy a nevztahuje se na reklamu tabáku, stačí odpovědět, že je na členských státech, aby rozhodly o úrovni, v jaké chtějí chránit veřejné zdraví, a o způsobu, jakým má být této úrovně dosaženo (viz rozsudek Aragonesa de Publicidad Exterior a Publivía, uvedený výše, bod 16).

34 Pokud jde o tvrzení, že následkem zmíněného režimu v praxi je, že celé události nemohou být vysílány, ačkoliv existují méně omezující opatření umožňující zajistit ochranu veřejného zdraví, je třeba určit, že z důvodů uvedených generálním advokátem v bodech 103 a 104 svého stanoviska, s ohledem jednak na v současné době přístupné technické nástroje a jednak na jejich nadměrné ceny, v současné době neexistuje méně omezující opatření umožňující vynětí nebo zakrytí nepřímé televizní reklamy na alkoholické nápoje na tabulích viditelných v průběhu přenosu sportovních událostí. Vzhledem k tomu, že tato reklama se objevuje na obrazovce pouze zřídka a jen na několik vteřin, není možné kontrolovat její obsah, ani současně vložit upozornění o nebezpečných následcích nadměrné konzumace alkoholu v okamžiku, kdy se vysílaná zpráva objevuje na obrazovce.

35 Pokud jde o tvrzení, že francouzský režim televizní reklamy vede k povolení televizní reklamy na alkoholické nápoje v situacích, kdy je celkově velmi vysoká sledovanost francouzskými diváky (mnohostranné mezinárodní události), ale k zákazu takové reklamy v případě ne tak vysoké sledovanosti francouzskými diváky (mezistátní dvoustranné události), stačí konstatovat, že omezením tohoto zákazu na nepřímou reklamu vysílanou v průběhu přenosu sportovních událostí, které jsou specificky určeny francouzským divákům, a u kterých je tedy reklama způsobilá směřovat pouze k těmto divákům, zmíněný režim může pouze učinit opatření méně narušujícím volné poskytování služeb, a v důsledku toho více přiměřeným sledovanému cíli.

36 Stejný závěr platí, pokud jde o tvrzení, že francouzský režim televizní reklamy v hlavním řízení se v praxi vztahuje pouze na reklamu na alkoholické nápoje prodávané ve Francii. Omezením sporného zákazu na reklamu na výrobky prodávané ve Francii, a tedy zúžením působnosti tohoto zákazu, je narušení volného poskytování služeb sníženo, a v důsledku toho více přiměřené sledovanému cíli.

37 Co se týče tvrzení, že reklama na alkoholické nápoje je v některých členských státech přípustná, je třeba konstatovat, jak to vyjádřil generální advokát v bodě 106 svého stanoviska, že skutečnost, že jeden členský stát uloží méně omezující pravidla než jiný členský stát, neznamená, že pravidla tohoto jiného členského státu jsou nepřiměřená (rozsudek ze dne 10. května 1995, Alpine Investments, C-384/93, Recueil, s. I-1141, bod 51).

38 Pokud jde o tvrzení, že by použití francouzského režimu reklamy mohlo představovat opakování kontrol, které již byly provedeny v rámci platných postupů v jiném členském státě, je namístě podotknout, jak uvádí generální advokát v bodě 105

svého stanoviska, že pokud členský stát, ve kterém se odehrává sportovní událost, zakáže vysílání obrazových záznamů ukazujících tabule zobrazující reklamu na alkohol, tato událost může být přenášena ve Francii bez nezbytnosti kontrol. Pokud naproti tomu takový zákaz v členském státě, ve kterém se odehrává sportovní událost, neexistuje, kontrola provedená francouzskými orgány bude jedinou kontrolou.

39 Nakonec, co se týče tvrzení, že některá ustanovení zmíněného režimu jsou dvojsmyslná, stačí konstatovat, že z důvodů uvedených generálním advokátem v bodě 91 svého stanoviska, jsou dotčená ustanovení dostatečně jasná a přesná. Režim televizní reklamy v hlavním řízení totiž dostatečně přesně vymezuje pro dotyčné provozovatele vysílání případy, ve kterých je přenos sportovních událostí zakázán.

40 Z výše uvedeného vyplývá, že za těchto podmínek nemůže být jediný žalobní důvod dovolávaný Komisí na podporu její žaloby přijat, a žaloba musí tedy být zamítnuta.

K nákladům řízení

41 Podle článku 69 odst. 2 jednacího řádu bude účastníku řízení, který byl ve sporu neúspěšný, uložena náhrada nákladů řízení, pokud účastník, který byl ve sporu úspěšný, náhradu nákladů ve svém návrhu požadoval. Vzhledem k tomu, že Francouzská republika požadovala náhradu nákladů řízení ve svém návrhu a Komise byla ve sporu neúspěšná, je namístě jí uložit náhradu nákladů řízení. V souladu s odst. 4 prvním pododstavcem téhož článku ponese Spojené království své náklady.

Z těchto důvodů

SOUDNÍ DVŮR (velký senát)

rozhodl takto:

1) **Žaloba se zamítá.**

2) **Komisi Evropských společenství se ukládá náhrada nákladů řízení.**

3) **Spojené království Velké Británie a Severního Irska ponese své náklady.**

Skouris	Jann	Rosas
Gulmann	Puissochet	Cunha Rodrigues
Schintgen	von Bahr	Silva de Lapuerta

Takto vyhlášeno na veřejném zasedání v Lucemburku dne 13. července 2004.

Vedoucí soudní kanceláře

R. Grass

Předseda

V. Skouris